

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

9 בדצמבר 2009

291

כ"ב בכסלו התש"ע

עמוד

הצעת חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 14) (מכרז להתקשרות עם חברה סוחרת).

התש"ע-2009 50

הצעת חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 14) (מכרז להתקשרות עם חברה סוחרת), התש"ע-2009*

1. תיקון סעיף 18 בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994' (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 18, אחרי פסקה (8) יבוא:
- "(9) לידן בהתקשרות לביצוע עסקאות בנכסי הקרן, כאמור בסעיף 69.
2. במקום סעיף 69 לחוק העיקרי יבוא:
- "מכרז להתקשרות 69. (א) מנהל קרן לא יתקשר עם חברה סוחרת בהסכם לתשלום עמלות מנכסי הקרן שבניהולו עבור ביצוע עסקאות בנכסי הקרן, אלא בדרך של מכרז; בסעיף זה, "חברה סוחרת" - חבר בורסה המבצע עסקאות עבור אחרים באחד או יותר מאלה: ניירות ערך, אופציות, חוים עתידיים, ניירות ערך חוץ ומטבע חוץ.
- (ב) מכרז כאמור בסעיף קטן (א) ייערך בהתאם לנוהל שקבע הדירקטוריון של מנהל הקרן ואישר הנאמן; מפרט המכרז ובחירת הזוכה יאושרו בידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.
- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), מנהל קרן רשאי להתקשר ללא מכרז, בהסכם עבור ביצוע עסקאות בניירות ערך חוץ ישירות עם חברה סוחרת שהיא חברת בורסה בחו"ל, ובלבד שמתקיימים תנאים אלה:
- (1) אין לחברה הסוחרת זיקה למנהל הקרן, בהתאם לכללים שקבעה הרשות;

ד ב ר י ה ס ב ר

שבניהולם. כך, למשל, עלות פעולה באופציה לחבר בורסה היא כ-0.5 שקלים חדשים, בעוד שמרבית הקרנות משלמות עבור פעולה כאמור עמלה בגובה עד 3.5 שקלים חדשים.

כדי להתמודד עם ניגוד העניינים שבהתקשרות עסקת הברוקראז', המניבה לחבר הבורסה הקשור הכנסות, בעוד שעל מנהל הקרן והנאמן לפעול לצמצום העלויות בניהול הקרן, נקבע בסעיף 69 לחוק הסדר להגבלת גובה העמלות שייפרעו מנכסי הקרן. הוראות הסעיף אוסרות לשלם לחבר בורסה קשור עמלה מנכסי הקרן העולה על העמלה המקובלת אצל אותו חבר בורסה עבור עסקה מאותו סוג שהוא עושה עם לקוחות אחרים.

אמנם ההסדר שנקבע בחוק מגן על הקרנות מפני ניגוד העניינים האמור, אך הוא אינו מאפשר להן ליהנות מפירות התחרות הקיימת בענף שירותי הברוקראז', ומשאיר את הקרנות בבחינת "לקוחות שביימים" של חברי הבורסה הקשורים. בפועל, מנהלי קרנות רבים נוהגים לבצע עסקאות עבור הקרנות שבניהולם באמצעות חבר הבורסה הנמנה עם קבוצת החברות שלהם, ובהעדרו - באמצעות חבר הבורסה הנמנה עם קבוצת הנאמן של הקרן.

כחלק מהוראות החוק שעניינן שמירה על נכסי קרן להשקעות משותפות בנאמנות (להלן - קרן) ומניעת ניגודי עניינים בניהול קרן, סעיף 81(ב) לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, מורה כי "אדם השולט במנהל קרן וחברה בשליטה של אדם כאמור לא יקבלו טובת הנאה כלשהי בקשר עם ניהול הקרן, וזאת ממנהל הקרן". מהוראה זו עולה כי אין לפרוע מנכסי הקרן תשלומי הוצאות לחברה השולטת במנהל הקרן או לחברה בשליטתה. עם זאת, סעיף 69 לחוק, שנוסחו מובא בהמשך, מתיר במפורש תשלום עמלות מנכסי הקרן עבור עסקאות בנכסיה (ברוקראז') לחבר בורסה שהוא חברה השולטת במנהל קרן או בנאמן או שהוא חברה בשליטה של חברה כאמור (להלן - חבר בורסה קשור). בהיתר זה מובאים בחשבון מבנה שוק ההון הישראלי וממדיו, והעובדה שרוב בתי ההשקעות בשוק זה עוסקים בפעילות מגוונת, הכוללת מחד גיסא ניהול נכסים ומאידך גיסא פעילות ברוקראז' וחיתום.

ואולם, הסדר זה משמש מקור הכנסה משמעותי עבור חברי בורסה קשורים ומקטין את התמריץ למנהלי הקרנות לפעול להפחתת העמלות המשולמות מנכסי הקרנות

* הצעת חוק מס' 7111/18/9: הועברה לוועדה ביום ט' בתמוז התשס"ט (1 ביולי 2009).

1 ס"ח התשנ"ד, עמ' 308; התשס"ט, עמ' 286.

(2) ההתקשרות עם החברה הסוחרת היא בתנאים שאינם נחותים מהתנאים הטובים ביותר שהוצעו על ידי מתמודד שעמד בתנאי הסף במכרו.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א) ובסעיף 81(ב), מנהל הקרן רשאי להתקשר ללא מכרו בהסכם כאמור בסעיף קטן (א), עם חברה סוחרת שהיא חברה השולטת במנהל הקרן או בנאמן לקרן, או שהיא חברה בשליטת אדם השולט במנהל הקרן או בנאמן לקרן (בסעיף זה - חברה סוחרת קשורה, חברה סוחרת קשורה למנהל הקרן או חברה סוחרת קשורה לנאמן, לפי העניין), ובלבד שמתקיימים תנאים אלה:

(1) החברה הסוחרת הקשורה עומדת בתנאי הסף שנקבעו במכרו;

(2) העמלה שתשולם לחברה הסוחרת הקשורה עבור ביצוע כל סוג עסקה לא תעלה על העמלה שתשולם לזוכה במכרו עבור ביצוע עסקה דומה;

(3) ועדת הביקורת והדירקטוריון של מנהל הקרן אישרו את ההתקשרות לאחר ששוכנעו כי ההתקשרות אינה פוגעת בעניינם של בעלי היחידות וכי היא בתנאים שאינם נחותים מתנאי ההתקשרות עם הזוכה במכרו.

(ה) מנהל הקרן לא ישלם מנכסי הקרן בשנת כספים של הקרן לחברות סוחרות קשורות למנהל הקרן, יחד, או לחברות סוחרות קשורות לנאמן, יחד, עבור ביצוע עסקאות בנכסי הקרן, סכום העולה על עשרים אחוזים מסך העמלות ששולמו מנכסי הקרן באותה שנת כספים עבור עסקאות כאמור; בסעיף קטן זה, "שנת כספים של קרן" - תקופה של 12 חודשים שקבע מנהל הקרן בתשקיף או בדוח כשנת הכספים של הקרן, או תקופה קצרה יותר, אם היא שנת הכספים הראשונה של קרן חדשה או שנת כספים ראשונה לאחר שמנהל הקרן שינה את שנת הכספים של הקרן.

ד ב ר י ה ס ב ר

על העמלה המקובלת אצל החברה הסוחרת, בעסקה מאותו סוג שהיא עושה עם לקוחות אחרים בהיקף שנעשה בעד כל הקרנות שבניהולו של מנהל הקרן.

מוצע לחייב מנהל קרן לערוך מכרו לשם התקשרות למתן שירותי ברוקראז' הדירקטוריון והנאמן יידרשו לאשר את המכרו. עוד מוצע להסמיך את רשות ניירות ערך לקבוע כללים לגבי המכרו ותנאיו. לא מן הנמנע כי חובת המכרו תגרום להכבדה מסוימת ולצורך בשינוי מהותי במאפייני ההתקשרויות הנהוגות כיום בהקשר זה. עם זאת, תושג בכך הגנה על נכסי הקרן, ובעקבותיה הגנה על ציבור המשקיעים.

כמו כן, מוצע לקבוע כי מנהל קרן יוכל להתקשר, ללא מכרו, בעסקה למתן שירותי ברוקראז' עם חברה סוחרת שהיא חברת בורסה בחו"ל, בהתקיים התנאים המפורטים בסעיף 69(ג) המוצע.

לפיכך מוצע להחליף את סעיף 69 לחוק העיקרי, שלהלן נוסחו:

"עמלות"

69. (א) היתה חברה השולטת במנהל קרן או בנאמן, או היתה חברה בשליטה של חברה כאמור, חבר בורסה, לא תעלה העמלה המשתלמת על עסקה בניירות ערך, אופציות או חוזים עתידיים, שנעשתה בעד הקרן, על העמלה המקובלת אצל אותו חבר בורסה בעסקה מאותו סוג שהוא עושה עם לקוחות אחרים, בהיקף שנעשה בעד כל הקרנות שבניהולו של מנהל הקרן.

(ב) היה עיסוקה של חברה השולטת במנהל קרן או בנאמן, או היה עיסוקה של חברה בשליטה של חברה כאמור, עשיית עסקאות במטבע חוץ או בניירות ערך חוץ (להלן - חברה סוחרת), לא תעלה העמלה המשתלמת על רכישה או מכירה בעד הקרן של מטבע חוץ או נייר ערך חוץ,

(1) הרשות תקבע כללים בעניינים אלה:

(1) עריכת מכרז לפי סעיף זה, וכן תנאים שבהם יהיה מנהל קרן פטור מעריכת מכרז לשם התקשרות בהסכם כאמור בסעיף קטן (א) לתקופה מוגבלת:

(2) תנאי ההתקשרות עם חברה סוחרת קשורה, לרבות לגבי גובה העמלה שתשולם לה עבור ביצוע עסקאות בנכסי הקרן;

(3) הנסיבות שבהן תיחשב חברה סוחרת כבעלת זיקה למנהל הקרן כאמור בסעיף קטן (ג)(1):

(4) עניינים נוספים הדרושים לביצוע הוראות סעיף זה.

(2) כללים שתקבע הרשות לפי סעיף קטן (1) יפורסמו ברשומות.

3. (א) תחילתו של סעיף 69 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, 12 חודשים מיום פרסומו של חוק זה, או שישה חודשים מיום פרסום כללים שקבעה רשות ניירות ערך לפי סעיף 69(1) לחוק העיקרי, לפי המאוחר (להלן – יום התחילה).

(ב) על אף הוראות סעיף 69(ה) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, לגבי קרנות להשקעות משותפות בנאמנות שיחידותיהן מוצעות לציבור ערב יום התחילה, בתקופה שמיום התחילה ועד תום שנת הכספים תיחשב שנת הכספים של אותה קרן מיום התחילה ועד תום שנת הכספים של הקרן.

ד ב ר י ה ס ב ר

לדון בהתקשרות לביצוע עסקאות בנכסי הקרן, כאמור בסעיף 69 המוצע.

מוצע לקבוע כי תחילתו של תיקון זה תהא 12 חודשים מיום פרסומו, או שישה חודשים מיום הפרסום של כללים שתקבע רשות ניירות ערך, לפי המאוחר. כמו כן, מוצע לקבוע כי לגבי קרנות שיחידותיהן מוצעות לציבור ערב יום התחילה של התיקון, שנת הכספים תיחשב לתקופה שמיום התחילה ועד תום שנת הכספים של הקרן (סעיף 3).

התקשרות כאמור ללא מכרז עם חברה סוחרת כהגדרתה בסעיף 69(א) המוצע, שהיא חברה השולטת במנהל הקרן או בנאמן לקרן, או שהיא חברה בשליטת אדם השולט במנהל הקרן או בנאמן לקרן, תתאפשר בין היתר בתנאי שהסכום שישולם לחברה סוחרת קשורה למנהל הקרן ולחברה סוחרת קשורה לנאמן לא יעלה, כל אחד מהם, על 20% מהעמלות שישולם מנהל הקרן בשנת כספים עבור שירותי ברוקראז' (סעיף 69(ד) ו-(ה) המוצע).

מוצע לתקן את סעיף 18 לחוק המונה את תפקידי הדירקטוריון של מנהל קרן כך שבין היתר תחול עליו החובה

חבר הכנסת אמנון כהן